


**VWS OMGEVINGSANALYSE COVID-19**

Analyseperiode: 12:00 uur d.d. 2 juni – 12:00 uur d.d. 3 juni

5.1.2e

Directie Communicatie

Vragen? Mail naar

5.1.2e

@minvws.nl

Wie is getroffen? (1 <sup>e</sup> ring)	Wie is betrokken? (2 <sup>e</sup> ring)	Wie voelt zich betrokken? (3 <sup>e</sup> ring)
<ul style="list-style-type: none"> <li>Nederlanders overleden aan Covid-19</li> <li>Nederlanders ziek door Covid-19</li> <li>Nederlanders die zouden worden ingeënt met het Janssen-vaccin</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Familie en vrienden van getroffen</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Algemeen publiek</li> <li>Politici</li> <li>ANBO</li> <li>KidsRight</li> </ul>

**Samenvatting en karakterisering van de berichtgeving**

- Media duiken vol op het 'verrassende advies' (Volkskrant) van de Gezondheidsraad. Een advies dat volgens NRC 'zelfs de minister deed overvallen'. Berichtgeving is aardig in balans en benoemt de overwegingen en de praktische gevolgen van de keuze alleen nog maar mRNA-vaccins aan te bieden aan de jongere leeftijdsgroepen. Waar het stramien eerder nog 'prikken wat de pot schaft' was, is er nu sprake van een luxeprobleem, stellen verschillende media en commentatoren. Dit leidt tot veel focus op keuzevrijheid. D66-Kamerlid Jan Paternotte pleit dan ook direct na het besluit voor vaccin-keuzevrijheid. Op social media komen opmerkingen van jongeren binnen die aangeven graag het Janssen-vaccin te willen krijgen. De keuzevrijheid geldt ook andersom: mensen geven aan toch geen Janssen te willen en hun afspraak te willen veranderen. Volgens PvdA-Kamerlid Attje Kuiken zorgde het GR-advies voor 'chaos' bij de GGD's omdat mensen zouden worden weggestuurd. Ook op social media komen die signalen binnen. De GGD GHOR zelf stelt echter dat alleen bij GGD Hart voor Brabant er enkele locaties waren waar dit is voorgekomen. GGD GHOR laat ook weten dat ongeveer 9% (13.000 mensen) tot dusver heeft afgezien van Janssen, helemaal in lijn met de prognose. Tot slot in de berichtgeving ook de nadruk op de mate van 'vertraging' als gevolg van het GR-advies. Het oordeel in de media is dat de vertraging wel meevalt. Dat wordt positief versterkt doordat vandaag weer een nieuwe leeftijdsgroep (1982) is uitgenodigd om een afspraak in te plannen.
- De ANBO meldt dat sommige ouderen zich zorgen maken dat ze van de zomer niet naar het buitenland op vakantie kunnen gaan (omdat zij geen smartphone hebben of niet weten hoe zij een QR-code kunnen downloaden en printen). Volgens de bond is een stempel in het gele boekje een mooie oplossing. De ANBO steunt dan ook de Kamer motie die de minister oproept om de inentingen alsnog bij moeten kunnen worden geschreven in het boekje.
- 'Kans op snelle versoepeling' kopt De Telegraaf vanochtend. Niet alleen de volgende stap van het openingsplan zal mogelijk eerder worden gezet, maar ook over het loslaten van de basisregels wordt al gesproken binnen het kabinet, weten bronnen De Telegraaf te vertellen. De bewindslieden die woensdag bijeen waren, zijn het er naar verluidt onderling nog niet over eens.
- KidsRights verwijt het Nederlandse kabinet dat zij kinderen heeft gebruikt als middel in de bestrijding van de corona-epidemie, door scholen te sluiten en ouders zo thuis te houden. Het Nederlands beleid zou internationaal als een zeer slecht voorbeeld gelden. Volgens KidsRights heeft de Nederlandse regering niet geprobeerd de scholen veilig open te houden met alle gevolgen van dien voor de mentale gezondheid van de jeugd. Ook de coronarichtlijnen vanuit het VN-Kinderrechtencomité zijn niet gevolgd. De jeugd heeft geen enkele prioriteit gekregen in het Nederlandse coronabeleid, aldus KidsRights. AD schrijft dat uitspraken van minister De Jonge -van half december 2020- als bewijs worden aangedragen.

**SISOS (Slachtoffers – Identiteiten – Schade – Oorzaken – Scenario's)**

- Het CBS stelt vast dat het totaal aantal mensen dat in februari is overleden aan corona 40% lager is dan in januari. Het is de laagste stand in vier maanden.

**Informatiebehoefte**

- De Gezondheidsraad adviseert om mensen uit jongere groepen die nog uitgenodigd moeten worden voor vaccinatie uitsluitend te vaccineren met mRNA-vaccins, omdat die effectiever zijn gebleken en minder bijwerkingen kennen dan de zogeheten vectorvaccins (AstraZeneca en Janssen). De Gezondheidsraad vindt nog steeds dat het Janssen-vaccin verantwoord is. Een leeftijdsgrens komt er niet. In het advies merkt de raad wel op dat recente gegevens "laten zien dat het aantal meldingen na vaccinatie met Janssen in bepaalde leeftijdsgroepen in dezelfde orde grootte ligt als na vaccinatie met AstraZeneca, met meer meldingen in jongere leeftijdsgroepen". Even later wordt bekend dat het kabinet het advies van de Gezondheidsraad opvolgt.
- Uit onderzoek van NOS blijkt dat er nu 100.000 AstraZeneca-vaccins ongebruikt in de opslag liggen en dat Nederland dus meer en sneller vaccins aan Suriname kan doneren. "... zelfs bij donatie én een vertraagde levering krijgt iedereen in Nederland alsnog binnen twaalf weken een tweede prik." Met een donatie van 100.000 doses zouden in Suriname alle mensen van 50 jaar en ouder een eerste prik kunnen krijgen. "Daarmee worden honderden ziekenhuisopnames voorkomen", aldus NOS. Uit leveringschema's, voorraden en de bestellingen van het AstraZeneca-vaccin, die de NOS heeft opgevraagd bij het RIVM, volgt een ander verhaal dan de reactie van het ministerie van VWS, die stelt dat een grotere donatie pas later kan plaatsvinden en afhankelijk is van leveringen die nog moeten komen. Het nieuwsbericht roept enkele reacties op: "... reageert BIJ1-fractievoorzitter Sylvana Simons via Twitter. "Vaccin ongelijkheid in een

praktijkvoorbeeld" tuitert epidemioloog Amrish Baidjoe (hij reageert ook in het NOS-artikel). Dichter des Vaderlands, Lieke Marsman, vindt het 'crimineel'.

- NOS meldt dat wie online een vaccinatieafspraak probeert te maken al maandenlang een onterechte foutmelding kan krijgen. De GGD laat weten dat zij zich bewust is van het probleem, maar nog niet weet wanneer het probleem is opgelost. De GGD GHOR benadrukt dat het "niet gaat om honderden of duizenden mensen." Software-ontwikkelaar Tom Verhoeff vindt het "frustrerend" om te zien, omdat het om een vrij basaal probleem gaat. Op 30 april bood de ontwikkelaar al hulp aan, maar daar is nooit op gereageerd ('dit is echt zo opgelost').
- De Nederlandse Vereniging voor Anesthesiologie (NVA) heeft becijferd dat er twee jaar nodig is om de achterstanden op het gebied van uitgestelde operaties weg te werken. Het gaat om ongeveer 140.000 uitgestelde operaties, waar circa 350.000 uren inhaalzorg voor nodig is. Om het binnen twee jaar voor elkaar te krijgen is volgens de artsen 10% meer operatietijd nodig. "En dat terwijl het afgelopen jaar al veel gevraagd is van anesthesiologen en andere zorgmedewerkers", aldus de NVA. "Als we elke zaterdag op volle capaciteit doorwerken om operaties in te plannen, dan zouden we de 140.000 uitgestelde operaties in ongeveer anderhalf jaar kunnen uitvoeren. Je moet echter niet vergeten dat ok-medewerkers net als veel andere zorgmedewerkers al ruim een jaar dubbele diensten en overuren draaien", aldus de belangenorganisatie. De NVA wijst erop dat de inhaalzorg bovenop de reguliere zorg komt. Op dit moment wachten in Nederland veel mensen op een operatie. Volgens de NVA leidt dit uiteindelijk op lange termijn tot gezondheidsschade en hogere zorgkosten.
- In haar jaarlijkse wereldwijde rapport verwijt KidsRights het Nederlandse kabinet dat zij kinderen heeft gebruikt als middel in de bestrijding van de corona-epidemie, door scholen te sluiten en ouders zo thuis te houden. Het Nederlands beleid om scholen te sluiten om zo ouders thuis te houden, geldt internationaal als een zeer slecht voorbeeld. Volgens KidsRights heeft de Nederlandse regering niet geprobeerd de scholen veilig open te houden met alle gevolgen van dien voor de mentale gezondheid van de jeugd. Ook de coronarichtlijnen vanuit het VN-Kinderrechtencomité zijn niet gevolgd. De jeugd heeft geen enkele prioriteit gekregen in het Nederlandse coronabeleid, aldus KidsRights. AD schrijft dat uitspraken van minister De Jonge -van half december 2020- als bewijs worden aangedragen. Tegen AD zegt Marc Dullaert van KidsRights (voormalig Kinderombudsman) dat de rechten van kinderen door het kabinet in coronatijd op de tweede plaats zijn gezet; "Ze waren de enkelband voor ouders. Die moesten thuisgehouden worden om zo de epidemie te bestrijden. Ten koste van hun mentale gezondheid." In de eerste fase, waarin iedereen op zoek was naar een juiste aanpak, was dat volgens Dullaert nog begrijpelijk. "Maar de uitspraken van De Jonge kwamen op een moment dat het echt niet meer door de beugel kon, in de tweede fase van de pandemie..."
- Een woordvoerder van de Alles Oké? Supportlijn, een initiatief van De Kindertelefoon, zegt dat de landelijke coronahulplijn voor jongvolwassenen sinds de oprichting op 7 april in totaal ruim 2500 keer gebeld is. In minder dan 6% van de gesprekken ging het daadwerkelijk over corona. Corona speelde wel mee als een versterkende factor in een bestaande situatie, concludeert de organisatie.
- In de uitzending van [Nieuwsuur](#) wordt in gesprek met verschillende onderzoekers de vraag gesteld of het toegangstesten niet eerder had kunnen beginnen.
- Haagse bronnen melden aan De Telegraaf dat er gisteren in het kabinet is gesproken over het mogelijk eerder loslaten van sommige basismaatregelen, zoals het verplicht dragen van een mondkapje in openbare binnenruimtes. Ook is gesproken over het mogelijk vervroegen van de volgende stap van het heropeningsplan naar 25 juni. De bewindslieden die woensdag bijeen waren, zijn het er naar verluidt onderling nog niet over eens.

#### Waarneembaar gedrag (schadebeperking)

- GGD GHOR Nederland laat vanochtend weten dat ongeveer 13.000 mensen ervoor gekozen hebben het Janssen-vaccin niet te krijgen. Zij hebben via de GGD een nieuwe prikafspraak gemaakt en krijgen nu het vaccin van Pfizer en BioNTech of dat van Moderna. Dat betekent dat ongeveer 9% afziet van dat middel en een ander vaccin krijgt.

#### Betekenisgeving

- De ANBO meldt dat sommige ouderen zich zorgen maken dat ze van de zomer niet naar het buitenland op vakantie kunnen gaan. "... lang niet alle ouderen hebben een moderne smartphone. Ook weten niet alle ouderen hoe zij via een computer de QR-code kunnen downloaden en printen." Volgens de bond is een stempel in het gele boekje een mooie oplossing. "Maar GGD'en mogen die stempel niet zetten van minister Hugo de Jonge. De minister moet gehoor geven aan een motie van de Tweede Kamer, waarin staat dat inenting tegen corona alsnog moeten kunnen worden bijgeschreven in het gele boekje", aldus ANBO.

#### Vaccinatiecampagne

- Uit [De Telegraaf's Stelling van de Dag](#) blijkt dat 57% vindt dat AstraZeneca-weigeraars worden beloofd. 39% is het oneens en 4% weet het niet/heeft geen mening. Het merendeel van de stellingdeelnemers vindt het oneerlijk dat de weigeraars nu alsnog in aanmerking komen voor een ander vaccin, terwijl nog niet iedere volwassene die dat wil de kans heeft gehad om zich te laten vaccineren.
- Via de corporate kanalen van VWS komen enorm veel berichten langs over vaccineren. Er zijn mensen die vaccinatieafspraak willen maken, maar aangeven dat het niet lukt omdat de website overbelast is of omdat ze geen uitnodiging hebben ontvangen. Ook nog steeds veel mensen die willen kiezen welk vaccin ze krijgen of het niet eens zijn met welk vaccin ze krijgen en daarbij vermelden dat jongeren wel de mRNA-vaccins krijgen.

- Via de social mediakanalen van minister De Jonge geven mensen aan teleurgesteld te zijn dat er gisteren geen nieuw geboortjaar werd uitgenodigd, mensen gaven aan al klaar te zitten om 11.30 uur. Ook geven ze de AstraZeneca-weigeraars de schuld van dit feit. Ook nog negatieve reacties van mensen die al AstraZeneca of Janssen hebben gehad. Zij vinden dat dit al eerder besloten had kunnen worden. De mensen met AstraZeneca balen dat ze nog een keer AstraZeneca moeten. Ook vragen ze of ze, in de volgende ronde, vooraan in de rij mogen staan voor Pfizer.

#### *Vaccinatiecampagne – Uitsluitend mRNA-vaccins voor jongere mensen*

- Een 'verrassend advies' (de Volkskrant) en 'zelfs de minister leek er door overvallen' (NRC). Waar het stramien eerder nog 'prikken wat de pot schaft' was, is er nu sprake van een luxeprobleem, aldus NRC en Trouw. De ochtendkranten benadrukken dat dit 'opnieuw' voor vertraging zorgt en dat dit niet de 'eerste tegenvaller' in de vaccinatiecampagne is. Wat niet in elk bericht naar voren komt, is om welke leeftijdsgroep het precies gaat: soms staat er alleen 'jongere groep', soms worden 60-minners genoemd en soms wordt er gesproken over 'mensen onder de 44 jaar' en 'mensen geboren in 1982 en latere jaren' (NOS). Trouw benoemt dat het besluit tot 'tijdelijk openthoud en chaotische taferelen bij GGD'en en prikstraten' veroorzaakte.
- **Gezondheidsraadvoorzitter Bart-Jan Kullberg** stelt dat het niet inzetten van de beschikbare vaccins van Janssen en AstraZeneca bij jongeren geen negatieve invloed heeft op de virusprognoses van de komende maanden.
- Fabrikant **Janssen** blijft "sterk geloven" in de voordelen van zijn coronavaccin. "Wij respecteren het onafhankelijke advies van de Gezondheidsraad en zullen nauw blijven samenwerken met de gezondheidsautoriteiten om alle informatie te geven die zij nodig hebben", reageert de farmaceut.
- **GGD GHOR-directeur Sjaak de Gouw** verwacht dat tussen de 10 en 15% van de mensen die een afspraak hebben voor het Janssen-vaccin afziet van de prik. "... er zijn ook heel veel mensen die zeggen: ik blijf gewoon Janssen vertrouwen." Het besluit heeft volgens De Gouw in ieder geval niet geleid tot chaos bij de GGD en ook de drukte bij de callcenters viel relatief mee. De boodschap om Janssen grotendeels niet meer in te zetten was volgens hem dan ook "evenwichtig gebracht". De GGD werd kort daarvoor over het besluit ingelicht. Maar dat was voldoende om alle 5000 callcentermedewerkers tijdig te informeren, aldus De Gouw.
- Volgens **programmadirecteur Covid-19 Vaccinatie Jaap van Delden (RIVM)** valt het waarschijnlijk alsnog te voorkomen dat de vaccinatiecampagne later dan augustus is afgerond.
- Vanuit de Kamer roert **D66-Kamerlid Jan Paternotte** zich al snel en pleit voor keuzevrijheid. Hij benoemt ook de voordelen van Janssen: "... beschermt met 1 prik 100% tegen ziekenhuisopname door Covid." Ook **PvdA-Kamerlid Attje Kuiken** laat van zich horen en is 'verbaasd' en 'ongelukkig' over het advies. Ze wijst mensen op wat ze kunnen doen: bellen met de GGD indien ze hun gemaakte Janssen-afspraak willen wijzigen. In een latere tweet stelt ze dat er 'chaos' is bij meerdere GGD's waar mensen met een afspraak voor Janssen worden weggestuurd. "VWS lijkt niet te leren van het verleden." **VVD-Kamerlid Aukje de Vries** vreest dat de datum waarop iedereen zijn tweede prik heeft gehad, mogelijk uitgesteld wordt. Dan zou de vaccinatiecampagne later zijn afgerond dan in augustus, wat nu de bedoeling is. **GroenLinks-Kamerlid Lisa Westerveld** stoort zich aan de uitspraak van minister De Jonge dat per 1 september de basismaatregelen opgeheven kunnen worden. "Volgens mij moeten we erg uitkijken dat we niet te snel uitstralen dat het allemaal voorbij is." Over de werking van de vaccins bij mutaties valt volgens haar nog heel weinig te zeggen.
- Het sentiment onder algemeen publiek op social media is wisselend. Uiteraard veel kritiek op 'weer een wijziging in de vaccinatiecampagne', maar zeker niet meer in vergelijking met eerdere wijzigingen. Er zijn twee kampen: mensen die nu nog sterker Pfizer (of Moderna) willen en Janssen, net als AstraZeneca 'afschrijven'. En anderen die zelf de vrijheid willen hebben om zelf te kiezen; ook jongeren! Via de corporate kanalen van VWS aardig wat mensen die zouden worden ingeënt met het Janssen-vaccin, maar aangeven gisteren te zijn weggestuurd bij de vaccinatielocatie. Via de social mediakanalen van minister De Jonge voornamelijk veel positieve reacties op het besluit. Slechts enkele mensen die vragen of/hoe zij toch het Janssen-vaccin kunnen krijgen. Vakantie komt dan vooral als reden voorbij.

#### *Versoepelingen*

- **RIVM-directeur Jaap van Dissel** zegt dat het RIVM de versoepelingen die zaterdag ingaan "met zeer veel vertrouwen tegemoet" ziet. De derde stap zal nauwelijks invloed hebben op de dalende trend in het aantal besmettingen, stelt hij.
- **LNAZ-voorzitter Ernst Kuipers** maakt zich over de versoepelingen die zaterdag ingaan geen zorgen. Maar of het in september mogelijk is de laatste maatregelen los te laten, zoals het dragen van mondkapjes en de 1,5 meter afstand, daarover twijfelt hij nog. "Je moet eerst zien welke vaccinatiegraad je dan bereikt hebt en wat de binnenkomst van nieuwe varianten betekent, om aan de hand daarvan te bekijken welke vrijheden we ons kunnen veroorloven."
- **Red Team-lid Wim Schellekens** vreest dat het kabinet denkt dat de coronacrisis na de zomer voorbij is, zo vertelt hij in gesprek met [NRC](#). Hij mist een langetermijnstrategie. Schellekens voelt in het land dezelfde gemoedstoestand rond corona als vorig jaar voor de zomer ('een feestelijk gevoel'). Hij snapt de euforie, maar ziet nog grote onzekerheden en vindt dat een heldere langetermijnstrategie bij het demissionaire kabinet ontbreekt. Schellekens schreef samen met arts-microbioloog Bert Mulder en de veldepidemiologen Amrish Bajdoo en Arnold Bosman een nieuw visiestuk (op persoonlijke titel): *Perspectief na de coronacrisis*. Dat minister De Jonge afgelopen weekend zei dat de basismaatregelen al voor 1 september kunnen worden opgeheven noemt Schellekens "erg optimistisch". Tegelijk is Schellekens bang dat het kabinet de zomer weer niet gebruikt om klaar te zijn voor het najaar. Dat moet nu anders, vindt Schellekens. Als er na de zomer toch weer uitbraken komen, moet direct duidelijk zijn hoe je die wilt aanpakken, stelt hij. Schellekens denkt dat de druk op de ziekenhuizen minder wordt, maar in het najaar toch hoog zal blijven. Hij ziet dit risico vooral in regio's waar de vaccinatiegraad naar verwachting een stuk lager is dan het landelijke gemiddelde.